

KENNISWERKPLAATS ROTTERDAMS TALENT

Meer Leertijd op Rotterdamse scholen

Een analyse van 255 subsidieaanvragen, uitgevoerd door de Kenniswerkplaats Rotterdams Talent in opdracht van het programmabureau Beter Presteren

Y. Seidler, MA

M. Heerema, Bsc

Drs. T. Tadjman

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding	8
1.1 Aanleiding en onderzoekselectie	9
1.2 Activiteiten	9
1.3 Methodische verantwoording	10
1.4 Onderzoeksvragen en leeswijzer	10
2. Kenmerken	12
2.1 Aanvragen naar onderwijssoort	13
2.2 Subsidieaanvragen en integrale plannen	13
3. Doelstellingen van de subsidieaanvraag leeruitbreiding	16
3.1 Beoogd resultaat	16
4. Inhoud van de subsidieaanvraag leeruitbreiding	18
4.1 Subsidiegebruik naar inhoud	19
4.2 Subsidiegebruik naar personeel	20
5. Uurbesteding en doelgroepen	24
5.1 Inhoudelijke besteding van de extra leertijd	25
5.2 Verlenging van de schooldag in het primair onderwijs	27
5.3 Naschools aanbod in het primair onderwijs	28
5.4 Verlenging van de schooldag in het voortgezet onderwijs	29
5.5 Naschools aanbod voortgezet onderwijs	30
6. Conclusie	32
6.1 Inleiding	33
6.2 Beoogde doelstellingen	33
6.3 Inhoud	34
6.4 Uren en doelgroepen	34
6.5 Slotconclusies	36
Bijlage I - Aanvullende tabellen	38
Bijlage II - Codeerschema subsidie aanvraag meer leertijd	42

Samenvatting

Veel Rotterdamse scholen voor primair- en voortgezet onderwijs bieden hun leerlingen een verlengde schooldag aan en geven meer uren onderwijs dan de wettelijke norm. De Kenniswerkplaats Rotterdams Talent heeft de beleidsplannen van scholen ten aanzien van deze leertijduitbreiding geanalyseerd op kwaliteit en kwantiteit van de leertijduitbreiding, op doelgroep en personele inzet. Hierbij dient opgemerkt te worden dat deze analyse zich richt op extra ingeroosterde uren en niet op de totale uitbreiding van de leertijd voor taal en rekenen, die naast uitbreiding van de ingeroosterde uren bereikt wordt door een efficiënter gebruik van bestaande lestijd en verschuivingen binnen het rooster.

In totaal zijn er 255 subsidieaanvragen geanalyseerd, 194 uit het basisonderwijs en 61 uit het voortgezet onderwijs. De helft hiervan is van schooljaar 2011 – 2012 en de andere helft van schooljaar 2012 – 2013. De bekeken plannen vormen 75 procent van het totaal aantal ingediende en toegekende subsidieaanvragen. Hieronder wordt een samenvatting gegeven van de uitkomsten van de plananalyse.

Beoogde doelstellingen

- 40 procent van de PO en VO scholen richt zich met de leertijduitbreiding op betere taal- en rekenresultaten, 40 procent richt zich op betere taal- en rekenresultaten én een verbetering van de 'brede' ontwikkeling (talentontwikkeling, sociale competenties etc.).
- In 2011 – 2012 is in het PO vooral het verbeteren van taal een belangrijke doelstelling. In 2012 – 2013 is de focus op taal iets verminderd en is er meer aandacht voor taal én rekenen en voor 'brede' ontwikkeling in de doelen die scholen willen bereiken met de leertijduitbreiding.
- In 2011 – 2012 in het VO ligt er meer focus op het verbeteren van taal en rekenen. In 2012 – 2013 is de focus in de doelstellingen iets meer verbreed naar betere taal- en rekenresultaten en 'brede' ontwikkeling.

Inhoud van vakken in de leertijduitbreiding

- In 2011 – 2012 vult de helft van de PO scholen de extra leertijd in met extra taal- en rekenlessen of - activiteiten, al dan niet aangevuld met sport, cultuur of ontwikkelingsvakken. In 2012 – 2013 vindt een accentverschuiving plaats; het aantal scholen dat de leertijduitbreiding invult met sport, cultuur of ontwikkelingsvakken neemt met twintig procent toe.
- In 2011 – 2012 biedt meer dan de helft van de VO scholen extra taal- en rekenlessen aan, al dan niet aangevuld met sport, cultuur of ontwikkelingsvakken. In 2012 – 2013 is er sprake van een accentverschuiving, maar een andere dan in het PO: meer scholen zeggen zich bezig te houden met extra inzet op taal- en rekenlessen.

Inzet leerkrachten

- In 2011 – 2012 kiest de helft van de PO scholen voor een combinatie van intern en extern personeel (vakkrachten) bij invulling van de leertijduitbreiding. In 2012 – 2013 wordt er vaker voor intern personeel gekozen.
- In het VO is het aantal subsidieaanvragen waar dit aangegeven is te klein om conclusies aan te verbinden. Het lijkt erop dat zij er vaker dan in het PO voor kiezen eigen personeel in te zetten en dat dit ook toeneemt over de twee jaren.

Verlenging van de schooldag en naschools activiteiten aanbod

- In beide schooljaren zet ongeveer 40 procent van de PO scholen de subsidie in om de schooldag op enkele of alle dagen van de week te verlengen voor alle leerlingen die genoemd zijn als doelgroep van de subsidie.
- In 2011-2012 biedt een kwart van de PO scholen naast de verlengde schooldag ook een naschools activiteitenprogramma aan, waar leerlingen zich vrijwillig voor in kunnen schrijven. In 2012-2013 wordt dit aantal kleiner: dan biedt slechts 12 % van de PO scholen een aanvullend naschools programma naast de verlengde schooldag.
- Voor beide schooljaren geldt dat ongeveer een vijfde van de PO scholen de subsidie inzet voor alleen een naschools activiteitenprogramma. Zij breiden de reguliere lestijd niet uit.
- In beide schooljaren zet ongeveer de helft van de VO scholen de subsidie in om de schooldag te verlengen. Een derde van de VO scholen zet in beide schooljaren de subsidie in voor zowel een verlengde schooldag als een aanvullend naschools activiteitenprogramma. In beide schooljaren is het aantal VO scholen dat de subsidie alleen voor een naschools activiteitenprogramma inzet, nihil.

Urenverdeling

- Voor beide schooljaren geldt in het PO gemiddeld bijna 4 uur extra leertijd per week in de verlenging van de schooldag, waarvan driekwart van deze tijd wordt besteed aan taal- en rekenlessen.
- Veel scholen bieden naast de verlengde schooldag ook een naschools aanbod aan: in het PO is dit in 2011 – 2012 gemiddeld 2,8 uur per week voor alle groepen. In 2012 – 2013 komt daar gemiddeld meer dan één uur extra bij.
- Voor beide schooljaren geldt in het VO gemiddeld 3 uur extra leertijd per week in de verlenging van de schooldag vooral voor de onderbouw. Bijna 90% van de uren zijn bedoeld voor taal- en rekenlessen.
- Ook VO scholen bieden naast de verlengde schooldag een naschools aanbod aan maar deze aantallen zijn te klein om statische berekeningen over te maken.

Doelgroep: verlenging van de schooldag

- In 2011 – 2012 biedt driekwart van de PO scholen verlenging van de schooldag aan voor al hun leerlingen, overige scholen zetten meer in op de onder- en middenbouw. In 2012 – 2013 is een lichte verschuiving te zien: meer scholen richten zich specifiek op onder-, midden- of bovenbouw i.p.v. op alle leerlingen van de school.
- In het PO biedt driekwart van de scholen deze lessen aan alle type leerlingen aan, op overige scholen is de verlenging van de schooldag m.n. bedoeld voor onderpresterende leerlingen.
- In beide schooljaren biedt een derde van de VO scholen verlenging van de schooldag aan voor al hun leerlingen, de helft richt zich op de onderbouw.
- In het VO biedt driekwart van de scholen deze lessen aan alle type leerlingen aan, de andere scholen richten zich voornamelijk op onderpresterende leerlingen.

Doelgroep: naschools aanbod

- In 2011 – 2012 richt meer dan de helft van de PO scholen het naschoolse aanbod op alle leerlingen van de school, overige scholen besteden deze uren gelijkmatig naar onder-, midden- of bovenbouw. In 2012 – 2013 richt 80 procent van de PO scholen het naschools aanbod op alle leerlingen.
- In het PO richt 86 procent dit naschoolse aanbod op alle type leerlingen en niet specifiek op bepaalde groepen leerlingen zoals onder- of bovenpresterende leerlingen.
- In het VO zijn de jaren samengenomen wegens te kleine aantallen. We zien dat bijna eenderde een naschools aanbod aanbiedt aan al haar leerlingen en dat minder dan de helft dat doet voor hun onderbouw klassen.
- In het VO biedt 62 procent dit naschoolse aanbod aan alle type leerlingen aan, de andere scholen richten zich zowel op onder- als bovenpresterende leerlingen.

1 | Inleiding

1.1. Aanleiding en onderzoekselectie

Veel Rotterdamse scholen bieden leertijduitbreiding aan in het kader van het Rotterdams Onderwijsbeleid 'Beter Presteren'. Deze scholen dienen ieder schooljaar plannen in waarin zij duidelijk maken hoe zij de leertijduitbreiding in zullen zetten om de onderwijsresultaten van de school te verhogen.

Begin 2012 is vanuit het project 'Meer Leertijd' een eerste analyse uitgevoerd van 23 schoolplannen uit schooljaar 2011-2012, het eerste jaar van het programma Beter Presteren. Hieruit kwam naar voren dat de voorgestelde activiteiten in de extra leertijd zowel direct bijdragen aan verhogen van leeropbrengsten door middel van extra taal en rekenen of meer indirect bijdragen door een inzet op leermotivatie, sociale vaardigheden en talentontwikkeling van leerlingen. Een belangrijke conclusie uit deze analyse was dat er een behoorlijke diversiteit bestaat aan invulling van die leertijduitbreiding. Dat vraagt om een meer systematische manier van ordenen waarbij meerdere plannen worden bekeken. Bovendien zijn er slechts 23 plannen in deze eerste analyse betrokken. Ook is de verwachting dat het beeld in schooljaar 2012-2013 zal verschillen ten opzichte van 2011-2012, omdat de meeste scholen dan meer 'uit de startblokken' zijn en het eerste jaar met leertijduitbreiding ten behoeve van hogere onderwijsresultaten achter de rug hebben.

Het programmabureau Beter Presteren heeft de Kenniswerkplaats Rotterdams Talent gevraagd een gestructureerd overzicht te maken van de plannen om meer inzicht te krijgen in de manier waarop scholen invulling geven aan 'meer leertijd'. Voor welke vormen hebben scholen gekozen, wie stellen zij daarvoor aan en wat willen zij op termijn bereiken? En zien we een verschuiving hierin naarmate het programma Beter Presteren langer draait?

Dit rapport is gebaseerd op een steekproef van 75% van het totaal aantal ingediende en toegekende aantal plannen (75% van de plannen in 2011-2012 en 75% van de plannen in 2012-2013)¹. Deze plananalyse laat de daadwerkelijke uitvoering gedurende het schooljaar buiten beschouwing. Ook zijn er in de plannen veel aanwijzingen te vinden dat scholen niet alleen de lestijd uitbreiden met extra uren, maar ook de bestaande lestijd efficiënter willen besteden m.n. voor taal- en rekenonderwijs, waardoor er per saldo een grotere urenuitbreiding voor taal- en rekenonderwijs is dan wij in de analyse van de toegevoegde uren zien.

1.2. Activiteiten

Het onderzoeksproject bestaat uit drie stappen. Eerst is een digitaal codeerschema ontwikkeld, dat in de bijlage is opgenomen. Vervolgens zijn 255 plannen gecodeerd en in de derde stap zijn deze gegevens met het statistische computerprogramma SPSS geanalyseerd.

Behalve een subsidie voor leertijduitbreiding, konden scholen ook andere soorten subsidies aanvragen. Echter in dit onderzoek ligt de focus op de inzet van de subsidie voor leertijduitbreiding.

¹ In 2012-2013 zijn plannen t.b.v. de Children's Zone buiten beschouwing gelaten, aangezien deze planvorming nog niet rond was ten tijde van de analyse. 75% van de plannen betekent dus 75% van de plannen van scholen die niet in een focuswijk liggen.

1.3 Methodische verantwoording

Voor dit (inductieve) onderzoek is, zoals gezegd, gebruik gemaakt van bestaand materiaal; de 255 bestudeerde subsidieaanvragen. Als techniek hierbij is gebruik gemaakt van coderen.

Bij het coderen zijn kwalitatieve gegevens geanalyseerd en geïnterpreteerd, waarna een code wordt toegevoegd. Begin 2012 is een startanalyse van 23 beleidsplannen uitgevoerd, waarbij aandacht is besteed aan overeenkomsten en verschillen in de aanvragen. Dit is gebruikt bij het opstellen van het codeerschema, op basis van wat de onderzoekers zelf verwachtten, in overeenstemming met de opdrachtgever. Gedurende het onderzoek is het schema aangepast en aangevuld wanneer bleek dat dit nodig was (open coderen), waardoor uiteindelijk een uitputtend codeerschema ontstond. Hierin zijn zowel inhoudelijke als beschrijvende codes meegenomen. Het codeerschema is meerdere keren voorgelegd aan andere onderzoekers (intercollegiale vergelijking), waardoor een zekere mate van intersubjectiviteit en inter- onderzoeker- betrouwbaarheid ontstond. In dit onderzoek is ervoor gekozen om de aanvragen te coderen die in 2011-2012 en in 2012-2013 zijn ingediend bij de Gemeente Rotterdam. Op deze manier kan een duidelijke vergelijking plaatsvinden tussen de twee achtereenvolgende jaren. De vergelijking is van belang om na te gaan of scholen andere accenten leggen, bijvoorbeeld doelverschuiving en dat ook in hun activiteitenaanbod doen.

1.4 Onderzoeksvragen en leeswijzer

Centraal in dit onderzoek stond de vraag: hoe geven scholen invulling aan de subsidie bestemd voor uitbreiding van de leertijd? Om een antwoord op deze vraag te kunnen geven hebben wij vijf onderzoeksvragen geformuleerd:

- 1) Wat zijn de beoogde doelen met de subsidie voor meer leertijd?
- 2) Welke vakken worden gegeven gedurende de extra leertijd?
- 3) In welke verdeling wordt hiertoe intern en/of extern personeel ingezet?
- 4) Om hoeveel uur gaat het gemiddeld per week?
- 5) Voor welke doelgroepen zijn de extra lessen bedoeld?

Deze onderzoeksvragen worden in de hoofdstukken behandeld. We hebben de geanalyseerde aanvragen uitgesplitst naar onderwijssoort (PO en VO) en indien mogelijk naar schooljaar (2011-2012, 2012-2013). In hoofdstuk twee worden de kenmerken van de subsidieaanvragen besproken. Hoofdstuk drie gaat in op de doelstellingen van de subsidieaanvraag leertijduitbreiding (onderzoeksvraag 1). Hoofdstuk vier behandelt de inhoud van de subsidieaanvraag leertijduitbreiding naar inhoud (welke vakken worden er gegeven) en naar inzet personeel (worden er interne en/of externe leerkrachten ingezet). Dit hoofdstuk beantwoordt daarmee onderzoeksvragen 2 en 3. Hoofdstuk vijf bekijkt de gemiddelde urbesteding per week in de verlenging van de schooldag en in het naschoolse aanbod (onderzoeksvraag vier), tevens is hier ook bekeken voor welke leerlingen (naar klas) en voor welk type leerling (onder- of bovenpresterend) de lessen bedoeld zijn. In hoofdstuk zes staan de conclusies weergegeven.

2 Kenmerken

2.1 Aanvragen naar onderwijssoort

In totaal zijn er over de jaren 2011-2012 en 2012-2013, 331 aanvragen ingediend voor een subsidie voor leertijduitbreiding². Bij de genoemde subsidieaanvragen is een representatief deel geselecteerd voor het onderzoek, namelijk 75%. In totaal zijn er 255 aanvragen geanalyseerd met behulp van het ontwikkelde codeerschema. Tabel 2.1 toont aan dat het merendeel van de 255 subsidieaanvragen zijn gedaan door scholen uit het basisonderwijs (188 aanvragen, 74 procent) en 61 uit het voortgezet onderwijs (VO) (24 procent). Zes subsidieaanvragen in het bestand kwamen vanuit het speciaal basisonderwijs (SBO) (2 procent). Vanwege het kleine aantal SBO scholen dat een aanvraag heeft ingediend, is besloten om deze samen te analyseren met de basisscholen. Wanneer bij volgende analyses wordt gesproken over primair onderwijs (PO) dan wordt hier het basisonderwijs en het speciaal basisonderwijs mee bedoeld.

Tabel 2.1: *Subsidieaanvragen naar onderwijssoort*

	N	%
Basisonderwijs	188	74
Voortgezet onderwijs (VO)	61	24
Speciaal basisonderwijs (SBO)	6	2
Totaal	255	100

2.2 Subsidieaanvragen en integrale plannen

We hebben geanalyseerd of scholen in de plannen voor leertijduitbreiding hebben opgeschreven of de leertijduitbreiding onderdeel vormt van een integraal plan om de resultaten te verbeteren³.

In tabel 2.2 staat weergegeven hoeveel scholen de subsidie willen gebruiken om bijvoorbeeld nieuwe lesmethodes in te voeren of om leerkrachten bij te scholen, uitgesplitst naar jaren.

Tabel 2.2: *Subsidieaanvragen geanalyseerd naar invoer van integrale verandering in werkwijze, naar PO en VO (uitgesplitst naar jaren)*

	PO				VO			
	2011-2012		2012-2013		2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Nieuwe methodes	24	25	19	20	1	3	8	28
Handelingsplannen	-	-	1	1	-	-	-	-
Nieuwe methodes icm bijscholing leerkrachten	3	3	4	4				
Nieuwe methodes icm handelingsplannen	-	-	2	2	-	-	-	-
Onduidelijk in de plannen	69	72	70	73	30	97	21	68
Totaal	96	100	96	100	31	100	29	100

² Aanvragen in het kader van 'Children's Zone' zijn in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

³ Scholen hoeven dit niet specifiek te vermelden bij het aanvragen van subsidie voor leertijduitbreiding bij de Gemeente.

Uit tabel 2.2 wordt duidelijk dat er in het PO een kleine daling is van het percentage aanvragen waarin aangegeven wordt dat de invoering van leertijduitbreiding onderdeel is van nieuwe methodes of werkwijzen (25 procent in 2011-2012, ten opzichte van 20 procent in 2012-2013). Het totaal aantal scholen dat in de subsidieaanvraag aangeeft dat de subsidie gebruikt wordt voor een integrale verandering in de werkwijze is ongeveer gelijk tussen 2011-2012 en 2012-2013. In meer aanvragen in 2012-2013 is duidelijk dat de extra lestijd 'vast zit' aan een integraal plan. Bij het VO wordt duidelijk dat er een grote stijging is van het aantal subsidieaanvragen waarin wordt aangegeven dat de extra lestijd onderdeel zal zijn van nieuwe methodes of werkwijzen; in 2011-2012 was dit bij slechts 3 procent van de aanvragen het geval, in 2012-2013 bij 28 procent.

In veel gevallen kon uit de subsidieaanvraag voor leertijduitbreiding niet worden opgemaakt of de leertijduitbreiding onderdeel uitmaakte van integrale verandering in de werkwijze op scholen. Daar wordt door de gemeente ook niet specifiek naar gevraagd. Het zou kunnen dat deze vraag in een ander deel van de subsidieaanvraag beter beantwoord wordt.

Een verandering in de afgelopen jaren is het combineren van taal- en rekenonderwijs met niet-cognitieve vakken. Op deze manier wordt spelenderwijs getracht de taal- en rekenresultaten te verbeteren.

In tabel 2.3 staat weergegeven hoeveel scholen die niet-cognitieve vakken aanbieden in de verlengde lestijd, in hun plannen aangeven dat zij deze verbinden met extra aandacht voor taal en rekenen ⁴. Voorbeelden van het verbinden van niet-cognitieve vakken met taal en rekenen zijn: het combineren van kooklessen met rekenen (afwegen, klok kijken) en/of het geven van dramalessen met aandacht voor woordenschat, zinsbouw en uitspraak.

Uit de tabel blijkt dat 46 procent van de PO scholen niet-cognitieve vakken verbindt met extra aandacht voor taal en rekenen. In 17 procent van de gevallen gebeurt dit niet. In het VO worden niet-cognitieve vakken in 34 procent verbonden met aandacht voor taal en rekenen, in 30 procent zijn het gescheiden vakken.

Tabel 2.3: Verband tussen niet-cognitieve vakken en taal- en rekenlessen

	PO		VO	
	N	%	N	%
Ja, de niet-cognitieve vakken worden 'verbonden' aan taal/rekendoelen	90	46	21	34
Nee, dat zijn gescheiden vakken	33	17	18	30
Niet van toepassing	57	29	16	26
Niet aanwezig	14	7	6	10
Totaal	194	100	61	100

⁴ Scholen hoeven dit niet specifiek te vermelden bij het aanvragen van subsidie voor leertijduitbreiding bij de Gemeente.

3 Doelstellingen van de subsidieaanvraag leeruitbreiding

3.1 Beoogd resultaat

In de aanvragen is gekeken naar de doelen die scholen nastreven met de subsidie. Veelal zetten scholen in op meerdere resultaatgebieden. Het totaal aantal doelen (beoogde resultaten) is daarom groter dan het aantal subsidieaanvragen. In tabel b3.1 in de bijlage staat het totaal aantal doelen weergegeven. Zowel het PO als het VO richt zich in de meeste gevallen op het verbeteren van taalresultaten. Het verbeteren van rekenresultaten volgt hierna. Voorts krijgen 'brede' ontwikkeling en talentontwikkeling veel aandacht.

Om een duidelijk beeld te krijgen van al deze doelen, zijn de vele genoemde doelen met een statische rekenmethode met elkaar vergeleken, hierdoor ontstaat een duidelijk overzicht. Tabel 3.1 toont het doel van de subsidieaanvraag van de PO en VO scholen, uitgesplitst naar de jaren 2011-2012 en 2012-2013. In beide jaren is het verbeteren van de taal- en rekenresultaten een belangrijk doel, hoewel dit in 2011-2012 iets minder vaak werd aangegeven dan in 2012-2013 (respectievelijk 33 procent en 38 procent). In 2011-2012 komt het verbeteren van taal, rekenen en brede/ talentontwikkeling het meeste voor (43 procent). Tevens is het opvallend dat in 2011-2012 verbeterde taalresultaten belangrijker waren dan verbeterde rekenresultaten; taalverbetering werd in 18 procent van de aanvragen als doelstelling aangeduid. In het daarop volgende jaar is dit sterk verminderd; taalverbetering, wordt in slechts 8 procent van de plannen als doelstelling aangeduid, dit is statistisch significant. De categorie 'anders, geen verbetering taal en/of rekenen', vertoont geen grote verandering over de jaren heen.

Tabel 3.1: Doel van de subsidieaanvraag naar prestatiegebied (PO en VO), uitgesplitst naar jaren

	PO				VO			
	2011-2012		2012-2013		2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Betere taal en rekenresultaten	32	33	37	38	14	45	11	37
Betere taal- en rekenresultaten en brede/ talentontwikkeling	41	43	35	36	12	39	14	47
Betere taalresultaten	17	18	8	8	4	13	1	3
Betere rekenresultaten	-		1	1	-	-	-	
Anders, geen taal en/of rekenen	5	5	8	8	-	-	2	7
<i>Onduidelijk</i>	1	1	9	9	1	3	2	7
Totaal	96	100	98	100	31	100	30	100

Bij de scholen in het VO is minder verandering waarneembaar dan in het PO. Het verbeteren van taal- en rekenresultaten zijn in 2011-2012 het meest aangeduid als beoogde doelstelling; bij 45 procent van de aanvragen werd aangegeven de resultaten op deze gebieden te willen verbeteren. In 2012-2013 scoort het verbeteren van taal- en rekenresultaten nog steeds hoog als doelstelling, hoewel in dit jaar vaker in combinatie met brede en/of talentontwikkeling (47 procent). Bij het VO wordt tot slot duidelijk dat, in tegenstelling tot het PO, er geen extra nadruk op de taal ligt, hoewel dit niet statistisch significant is.

Al met al zijn er geen grote veranderingen qua doelstellingen zichtbaar. Het PO richt zich in 2011-2012 bovenal op taal, rekenen en ontwikkeling, en laat tevens zien dat taal een belangrijke doelstelling is. In 2012-2013 is taal en/of rekenen gecombineerd met algemene ontwikkeling nog steeds een belangrijke doelstelling. De focus op uitsluitend taal lijkt in 2012-2013 echter wel iets verminderd in vergelijking met 2011-2012.

Het VO richt zich tevens op taal, rekenen en op een eventuele combinatie van deze twee met ontwikkeling. Grote veranderingen over de jaren heen zijn hier niet heel duidelijk zichtbaar, hoewel ook hier een vermindering van de focus op uitsluitend taal in 2012-2013 wordt aangetoond.

4 Inhoud van de subsidieaanvraag leeruitbreiding

A large, solid green abstract graphic occupies the bottom half of the page. It features a jagged, mountain-like silhouette with several peaks and valleys, creating a modern, geometric design element.

4.1 Subsidiegebruik naar inhoud

In de subsidieaanvragen staan veel verschillende activiteiten genoemd waarop de subsidie ingezet wordt. In tabel b4.1 in de bijlage zijn de subsidieaanvragen uitgesplitst naar alle mogelijke invullingen per onderwijssoort, waarbij er geen onderscheid is gemaakt tussen extra leertijd door een verlenging van het reguliere rooster, of extra leertijd door het aanbieden van een naschools programma. Veel scholen beogen de subsidie op meerdere gebieden in te zetten. Binnen het PO worden er in totaal door alle scholen 700 activiteiten genoemd waarmee invulling wordt gegeven aan de extra leertijd. Dat zijn 3,6 activiteiten per school. In het VO worden er 215 activiteiten genoemd waarmee de scholen de extra leertijd beogen in te vullen. Dit zijn er 3,5 per school.

Het is interessant om te kijken naar de verschillende varianten die gemaakt kunnen worden. Hoeveel scholen richten zich in hun lessen- en activiteiten aanbod op taal en/of rekenen en hoeveel scholen bieden andere lessen of activiteiten aan in de extra leertijd?

In tabel 4.1 wordt een overzicht gegeven van het aantal en het percentage PO en VO scholen dat een combinatie van een aantal activiteiten beoogt uit te voeren met behulp van de subsidie, uitgesplitst naar schooljaar. We hebben ons hierbij gericht op een combinatie van taal en rekenen met overig (sport, cultuur, sociale competenties), op alleen taal en/of rekenen én op overige activiteiten⁵.

Tabel 4.1: Subsidieaanvragen naar combinaties van activiteiten, PO en VO naar schooljaar

	PO				VO			
	2011-2012		2012-2013		2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Taal en rekenen	14	15	10	10	1	3	9	30
Taal, rekenen en overig	50	52	37	38	20	65	17	57
Taal, geen rekenen	13	14	11	11	4	13	3	10
Rekenen, geen taal	1	1	1	1	-			0
Overig, geen taal of rekene	18	19	39	40	6	19	1	3
Totaal	96	100	98	100	31	100	30	100

In tabel 4.1 is te zien dat in 2011-2012 meer dan de helft van de scholen uit het PO 'taal, rekenen en overig' wil gaan aanbieden (52 procent). Opvallend is dat in het jaar daarop dit percentage een flinke daling laat zien; 38 procent van de scholen zegt zich hierop te gaan richten. Een tweede opvallende verandering ligt bij de activiteitencombinatie 'overig, geen taal of rekenen'. In 2011-2012 geeft 19 procent van de scholen uit het PO aan dit te willen gaan doen. In 2012-2013 zien we hier een fikse stijging in en zegt 40 procent (het merendeel van de scholen uit dit jaar) zich hierop te gaan richten. Al deze resultaten zijn statistisch significant. Bij de andere activiteiten zijn geen grote veranderingen zichtbaar, hoewel er een lichte daling van taal en rekenen zichtbaar is; in 2011-2012 zegt 15 procent van de scholen dit te willen gaan doen, in 2012-2013 is dit gedaald naar 10 procent.

⁵ Waarmee activiteiten als sport, cultuur, sociale competenties, studievaardigheden/huiswerkbegeleiding, ict en techniek en natuur- en milieueducatie worden bedoeld.

In het VO zien we echter een ander beeld. Waar in het PO een daling te zien was bij de activiteiten taal en rekenen (en overig), zien we in het VO een fikse stijging; in 2011-2012 zegt 3 procent zich hierop te gaan richten, in 2012-2013 is dat 30 procent. In beide jaren wil meer dan de helft van de scholen zich richten op taal, rekenen en overig, hoewel er in 2012-2013 een lichte daling te zien is. Tot slot zien we een grote daling bij de activiteit 'overig, geen taal of rekenen'. In 2011-2012 wordt dit in 19 procent van de aanvragen aangegeven, in 2012-2013 is dit percentage gedaald naar 3 procent. Al deze resultaten zijn statistisch significant.

Er zijn nagenoeg geen scholen die enkel inzetten op rekenen maar niet op taalonderwijs, dit geldt zowel voor het PO als het VO. In het PO is dit maar bij twee aanvragen het geval, in het VO in geen enkel geval. Andersom gebeurt het wel, er lijkt dus iets meer aandacht te zijn voor taal ten opzichte van rekenen in de extra leertijd.

4.2 Subsidiegebruik naar personeel

De scholen die een subsidieaanvraag doen zijn zelf vrij om te bepalen hoe het toegekende geld verdeeld wordt. Het is interessant om te kijken naar de plannen van de verschillende scholen met betrekking tot de inzet van personeel. In tabel 4.2 staat aangegeven welk deel van de PO en VO scholen in de subsidieaanvraag aangeeft wat zij doen qua personele bezetting⁶. We zien in deze tabel dat het aantal scholen dat aangeeft wat ze doen met het personeel in zowel het PO als het VO iets boven de 40 procent ligt.

Tabel 4.2: Scholen die in de subsidieaanvraag aangeven hoe zij personeel inzetten

	PO		VO	
	N	%	N	%
Aangegeven	84	43	25	41
Niet aangegeven	110	57	36	59
Totaal	194	100	61	100

In tabel 4.3 wordt aangegeven hoeveel scholen uit het PO en VO eigen personeel of externe vakkrachten willen inschakelen en op welk gebied. Ook bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Om deze reden is in sommige categorieën het aantal aangekruiste opties groter dan het aantal aanvragen waarin aangegeven staat hoe het personeel ingezet wordt.

⁶ Scholen hoeven dit niet specifiek te vermelden bij het aanvragen van subsidie voor leertijduitbreiding bij de Gemeente.

Tabel 4.3: Inzet van eigen personeel en externe vakkrachten binnen de subsidieaanvragen naar activiteit

	PO		VO	
	N	%	N	%
<i>Intern</i>				
Eigen personeel gaat meer les geven ⁷	24	29	10	40
Eigen personeel gaat extra taal en rekenles geven	52	62	19	76
Eigen personeel wordt voor overige activiteiten ingezet ⁸	60	71	2	8
Totaal intern	136	162	31	124
<i>Extern</i>				
Externe vakkrachten gaan sportactiviteiten verzorgen	29	35	2	8
Externe vakkrachten gaan creatieve en culturele en vakken geven	45	54	7	28
Externe vakkrachten gaan ICT en techniek vakken geven	14	17	0	0
Externe vakkrachten gaan voor overige activiteiten verzorgen	14	17	2	8
Externe vakkrachten gaan taal- en/of rekenles geven	6	7	1	4
De subsidie wordt gebruikt voor het aanstellen van een (externe) coördinator	9	11	1	4
Totaal extern	117	139	13	52
Absoluut aantal aanvragen waarin staat aangegeven hoe het personeel ingezet wordt	84	100	25	100

Eigen personeel

Wanneer we naar tabel 4.3 kijken, zien we dat er bij 84 aanvragen uit het PO, 136 keer wordt aangegeven op welke manier het eigen personeel wordt ingezet. De meeste scholen geven aan van plan te zijn het eigen personeel meer taal- en rekenles te laten geven (62 procent) of in te zetten voor overige activiteiten (71 procent). In 29 procent van de PO aanvragen gaat het eigen personeel meer les geven buiten taal en rekenen.

Binnen het VO zien we een ander beeld, in 19 van de 31 gevallen (76 procent van het aantal VO aanvragen) wordt de subsidie gebruikt voor het aanstellen van eigen personeel om meer taal- en rekenles te geven. Het eigen personeel wordt binnen het VO nauwelijks ingezet voor overige activiteiten.

Extern personeel

Extern personeel wordt vooral ingezet voor het geven van creatieve en culturele vakken (45 procent binnen het PO ten opzichte van 27 procent bij het VO). Het inhuren van extern personeel voor sportactiviteiten gebeurt vaker in het PO (35 procent) dan in het VO (8 procent).

Opvallend is dat slechts in 6 aanvragen van het PO en 1 van het VO wordt aangegeven dat extern personeel wordt ingeschakeld voor extra taal- en/of rekenles. Dit terwijl er van de 255 subsidies 226 gericht zijn op betere taal- en/of rekenresultaten. Het lijkt er dus op dat de meeste scholen ervoor kiezen om de beoogde verbetering van taal- en rekenresultaten te behalen door lessen van eigen personeel. Extern personeel wordt vooral ingehuurd voor het geven van creatieve en culturele vakken en sportactiviteiten.

⁷ Waarbij in de plannen niet nader gespecificeerd is wát voor lessen dit zijn.

⁸ Bijvoorbeeld voor coördinerende of procesmatige taken, of voor activiteiten in het naschoolse programma.

Combinaties

Het komt vaak voor dat scholen gebruik maken van een combinatie van intern en extern personeel. Het zou kunnen dat scholen creatieve, culturele en sportieve vakken uitbesteden aan extern personeel waardoor het eigen personeel meer tijd kan besteden aan taal- en rekenles. We hebben gekeken of scholen hier in hun plannen melding van maken ⁹.

Tabel 4.4: Inzet van eigen en extern personeel naar combinaties, uitgesplitst naar jaren ¹⁰

	PO				VO			
	2011-2012		2012-2013		2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Eigen personeel geeft meer les, externe vakkrachten voor overige activiteiten	25	56	21	54	5	38	2	17
Alleen eigen personeel	10	22	12	31	7	54	8	67
Alleen extern	9	20	4	10	1	8	1	8
Zowel intern als extern personeel, geen taal en rekenen	2	4	2	5	-	-	1	8
Totaal	45	100	39	100	13	100	12	100

Tabel 4.4 toont dat er in het PO voor beide jaren geen grote veranderingen zijn waar te nemen. Bij meer dan de helft van de aanvragen wordt vermeld dat het eigen personeel meer les gaat geven (waaronder taal en rekenen) waarbij extern personeel ingeschakeld wordt voor overige activiteiten. In 2012-2013 zien we een lichte stijging van het aantal aanvragen waarin aangegeven staat dat alleen het eigen personeel meer les gaat geven (31 procent tegenover 22 procent in 2011-2012). Tegelijkertijd zien we een daling van het inhuren van alleen extern personeel in 2012-2013 (10 procent tegenover 20 procent in 2011-2012).

In het VO zien we een ander beeld. Er is een daling van het aantal aanvragen waarbij de subsidie wordt gebruikt voor een combinatie van eigen personeel (voor taal en rekenen) en extern personeel (voor overige activiteiten). Veruit het grootste gedeelte van de VO aanvragen richt zich op de inzet van enkel het eigen personeel (54 procent in 2011-2012 en 67 procent in 2012-2013). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat docenten in het VO de lessen eenvoudiger uit kunnen breiden dan docenten in het PO.

⁹ Scholen hoeven dit niet specifiek te vermelden bij het aanvragen van subsidie voor leertijduitbreiding bij de Gemeente.

¹⁰ Bij tabel 4.4 zijn de aantallen erg klein; dit wordt veroorzaakt doordat bijna 60 procent van de scholen niet in de subsidieaanvraag aangeeft hoe de subsidiegelden gebruikt worden qua personeel.

5 Uurbesteding en doelgroepen

5.1 Urenbesteding in de extra leertijd

Na het analyseren van de kenmerken, doelstellingen en de inhoud van de aanvragen leertijduitbreiding, is gekeken of wordt aangegeven op *welke dagen en tijdstippen* leertijduitbreiding vorm krijgt op de scholen. Globaal is een onderscheid te maken naar een verlenging van de reguliere lesdag en een verlenging in de vorm van een naschools activiteitenaanbod.

Tabel 5.1: Indeling van de gecreëerde uren naar spreiding over de week PO en VO, uitgesplitst naar jaren

	PO				VO			
	2011-2012		2012-2013		2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Verlenging van de schooldag op enkele of alle dagen van de week	39	41	38	39	18	58	15	50
Verlenging schooldag en naschools aanbod	24	25	12	12	9	29	8	27
Naschools aanbod	17	18	17	17	1	3	-	-
Anders	11	11	17	17	1	3	-	-
Onduidelijk	5	5	14	14	2	6	7	23
Totaal	96	100	98	100	31	100	30	100

In tabel 5.1 wordt aangegeven hoe de extra uren in het PO en VO in het rooster ingedeeld worden, uitgesplitst naar jaren. In 2011-2012 is in 41 procent van de aanvragen van het PO sprake van een 'verlenging van de schooldag op enkele of alle dagen van de week'. In het daaropvolgende jaar zien we hier niet veel verandering. Wel zien we een daling van het aantal aanvragen dat zich richt op verlenging van de schooldag gecombineerd met het aanbieden van een naschools programma; in 2011-2012 was dit 25 procent, in 2012-2013 is dit gedaald naar 12 procent.

Bij het VO zien we een soortgelijk beeld. In de helft van de aanvragen wordt aangegeven dat de leertijduitbreiding ingevuld zal worden door een verlenging van de schooldag op enkele of alle dagen van de week, waarbij in 2012-2013 een lichte daling ten opzichte van 2011-2012 zichtbaar is. Bijna een derde combineert een verlenging van de schooldag met een naschools aanbod. Het enkel aanbieden van naschoolse activiteiten is in 2011-2012 al laag (3 procent); het daarop volgende jaar verdwijnt dit geheel. Dit geldt tevens voor de categorie 'anders' (in het VO bijvoorbeeld leerlingenraden of debatcursussen).

Tabel 5.2a Gemiddelde verlenging van de schooldag en naschools aanbod in uren per week, PO 2011-2012/ 2012-2013

	Verlenging van de schooldag voor taal en rekenen		Verlenging overig		Verlenging van de schooldag, totaal		Naschools aanbod	
	'11-'12	'12-'13	'11-'12	'12-'13	'11-'12	'12-'13	'11-'12	'12-'13
Kleuters	2,70	2,45	1,16	0,91	3,86	3,36	2,93	4,10
Onderbouw	2,69	2,63	1,19	0,80	3,88	3,43	2,81	5,00
Middenbouw	2,63	2,71	1,18	1,02	3,81	3,73	2,91	4,74
Bovenbouw	2,58	2,70	1,19	0,98	3,77	3,68	2,88	4,35

Tabel 5.2b Gemiddelde verlenging van de schooldag en naschools aanbod in uren per week, VO 2011-2012/ 2012-2013

	Verlenging van de schooldag voor taal en rekenen		Verlenging overig		Verlenging van de schooldag, totaal		Naschools aanbod	
	'11-'12	'12-'13	'11-'12	'12-'13	'11-'12	'12-'13	'11-'12	'12-'13
Alle groepen	2,71	2,34	1,29	0,11	4,00	2,45	-	-
Onderbouw	2,89	2,89	0,67	0,28	3,56	3,17	3,40	2,33
Bovenbouw	2,50	2,38	0,28	-	2,78	-	3,50	4,75

Tabel 5.2a geeft het gemiddelde aantal uren aan dat per week gegeven wordt in het PO tijdens enerzijds de verlenging van de schooldag en anderzijds die uren die naschools worden gegeven, deze laatste kennen meestal een vrijwillig aanbod. In de eerste kolom is te zien hoeveel uur er gemiddeld per week tijdens de verlenging aan taal en rekenen wordt besteed. Alle onderscheiden groepen in het PO krijgen meer dan 2,5 uur per week extra taal en rekenen in 2011-2012. Dat verschilt niet veel van het schooljaar daarop, in 2012-2013 wordt er iets meer taal en rekenen gegeven aan de bovenbouw en iets minder aan de kleuters, maar de verschillen zijn erg klein. Voor overige vakken tijdens de verlenging van de schooldag staat gemiddeld één uur voor alle leeftijdsgroepen over de schooljaren; in kolom 4 ziet men dan het gemiddeld totaal aantal uur per week staan. In de laatste kolom staan de naschoolse uren. Ook hier is er een gelijke verdeling naar leeftijdsgroepen, circa 2,8 uur. In het schooljaar 2012-2013 wordt er gemiddeld meer dan één uur extra naschools aanbod bij geroosterd ten opzichte van het jaar daarvoor.

Wanneer we in het VO naar de leertijduitbreiding in de verlengde schooldag kijken (kolom drie) dan zien we dat de meeste uren leertijduitbreiding bedoeld zijn voor de onderbouw, gemiddeld zo'n 3 uur extra, daarna volgt de bovenbouw (2,78 uur)¹¹. Bijna 90 procent van de uren is bedoeld voor taal- en rekenlessen (kolom één) en de rest van de tijd is bedoeld voor overige extra vakken en activiteiten. Dit geldt voor beide jaren.

Voor het naschoolse aanbod geldt dat de getallen te klein zijn om uitspraken over te doen.

¹¹ De middenbouw geldt alleen voor havo en vwo en heeft te kleine aantallen om mee te nemen in de analyse. Zoals de gegevens laten zien wordt hier waarschijnlijk het minste aantal extra uren geïnvesteerd.

5.2. Verlenging van de schooldag in het primair onderwijs

In de vorige paragraaf hebben we gezien hoeveel uur er gemiddeld besteed wordt aan verlenging van de schooldag en de naschoolse activiteiten. In de komende paragrafen gaan we na voor welke leeftijdscategorieën en welk type leerling deze uren zijn bedoeld. In paragraaf 5.2 en 5.3 bespreken we de situatie in het PO, in paragraaf 5.4 en 5.5 de situatie in het VO.

Er wordt bij de leeftijd onderscheid gemaakt tussen kleuters (groep 1 en 2), onderbouw (groep 3 en 4), middenbouw (groep 5 en 6) en bovenbouw (groep 7 en 8).

Tabel 5.3: Verlenging van de schooldag naar leeftijd, uitgesplitst naar jaren ¹²

	PO		VO	
	2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%
Voor alle leerlingen	50	76	47	59
Kleuters	2	3	3	4
Onderbouw	6	9	11	14
Middenbouw	4	6	8	10
Bovenbouw	3	5	8	10
Staat niet aangegeven	1	2	2	3
Totaal	66	100	79	100

Bovenstaande tabel laat zien dat 67procent van de PO scholen in 2011-2012 de schooldag wil verlengen voor de gehele schoolpopulatie. In het volgende jaar is dit percentage gedaald naar 59 procent en wordt er vaker aangegeven dat de verlengde schooldag bedoeld is voor bepaalde groepen uit het basisonderwijs. Relatief gezien wordt er, in beide jaren, het meest onderscheid gemaakt tussen de groepen drie en vier (9 procent in 2011-2012 en 14 procent in 2012-2013).

Tabel 5.4: Verlenging van de schooldag naar prestatieniveau

	PO	
	2011-2012	
	N	%
Voor alle leerlingen	113	74
Onderpresterende leerlingen in een klas	23	15
Bovenpresterende leerlingen in een klas	13	9
Niet aangegeven	3	2
Totaal	152	100

Voorts is gekeken of het verlengen van de schooldag zich richt op een specifiek type leerlingen (tabel 5.4 ¹³), zoals onder- of bovenpresterende leerlingen. Uit de analyse komt naar voren dat het overgrote deel (74 procent) zich richt op alle leerlingen. Onderpresterende leerlingen zijn iets vaker doelgroep van de leertijduitbreiding dan bovenpresterende leerlingen; 15 procent van de aanvragen richt zich op onderpresterende leerlingen; 9 procent richt zich op bovenpresterende leerlingen.

¹² Overigens maken lang niet alle scholen eenzelfde onderscheid naar onder-, midden- en bovenbouw. Deze scholen konden we in dit overzicht dan ook niet meenemen, daardoor zijn totaal aantallen lager dan de onderzoekspopulatie.

¹³ Hier is geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende jaren, aangezien de aantallen te klein waren om daar een uitspraak over te doen. In tabel b5.4.1 in de bijlage wordt deze uitsplitsing wel getoond. Dan zien we vrijwel geen verschil tussen beide schooljaren.

Binnen de verlengde schooldag wilden we nagaan welke vakken er voor welke leerlingen worden gegeven. Voor het overzicht hebben we de grote hoeveelheid vakken gerubriceerd naar vier categorieën, te weten taal en rekenen, sport, cultuur en overig. Tabel b5.2. toont deze bevindingen en is te zien in bijlage 1. Uit de analyse is gebleken dat er bij het merendeel (77 procent) van de aanvragen waarin sprake is van verlenging van de schooldag extra taal en rekenen wordt gegeven. Dit is ook terug te zien in tabel 5.2a in de vorige paragraaf. In deze tabel is de tijd besteed aan taal- en rekenen in de verlengde schooldag afgezet tegen het totaal aantal uur in de verlengde schooldag.

5.3 Naschools aanbod in het primair onderwijs

Voorts is gekeken naar leertijduitbreiding die naschools wordt geprogrammeerd, en hoe dit verdeeld wordt over de leeftijdsgroepen binnen het PO.

Tabel 5.5: Naschools aanbod naar leeftijd, uitgesplitst naar jaren ¹⁴

	PO			
	2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%
Voor alle leerlingen	32	62	27	84
Kleuters	-		-	
Onderbouw	5	10	1	3
Middenbouw	5	10	1	3
Bovenbouw	4	8	1	3
Niet aangegeven	6	12	2	6
Totaal	52	100	32	100

Tabel 5.5 toont het naschoolse aanbod naar leeftijd, uitgesplitst naar jaren. Hieruit blijkt dat in 2011-2012 meer onderscheid gemaakt wordt tussen de verschillende groepen dan in 2012-2013. Zodoende zien we in dat laatste schooljaar een stijging van het naschoolse aanbod voor alle leerlingen (84 procent in 2012-2013 ten opzichte van 62 procent in 2011-2012).

Tabel 5.6: Naschools aanbod naar prestatieniveau

	PO	
	N	%
Voor alle leerlingen	71	86
Onderpresterende leerlingen in een klas	7	8
Bovenpresterende leerlingen in een klas	4	5
Niet aangegeven	1	1
Totaal	83	100

Om vervolgens te kijken of er in het naschoolse aanbod aandacht wordt gegeven aan een speciaal type leerling, is het naschoolse aanbod gekruist met het type leerlingen. Tabel 5.6 ¹⁵ toont aan dat veruit de meeste plannen (86 procent) specifiek zijn gericht op naschools aanbod voor alle leerlingen van de school.

¹⁴ Overigens maken lang niet alle scholen eenzelfde onderscheid naar onder-, midden- en bovenbouw. Deze scholen konden we in dit overzicht dan ook niet meenemen, daardoor zijn totaal aantallen lager dan de onderzoekspopulatie.

¹⁵ Hier is geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende jaren, aangezien de aantallen te klein waren om daar een uitspraak over te doen. In tabel b5.6.1 in de bijlage wordt deze uitsplitsing wel getoond. Dan zien we vrijwel geen verschil tussen beide schooljaren.

Binnen de naschoolse leertijdverlenging wilden we, evenals bij de verlenging van de schooldag, nagaan welke vakken er voor welke leerlingen worden gegeven. Tabel b5.3 toont de gevonden resultaten en is te vinden in bijlage 1. Hieruit blijkt dat het merendeel van het naschoolse aanbod dat zich richt op alle leerlingen van de school, bestaat uit sport (80 procent) en cultuur (76 procent).

5.4 Verlenging van de schooldag in het voortgezet onderwijs

Ook voor het voortgezet onderwijs is onderscheid gemaakt tussen verlenging van de schooldag en naschoolse verlenging van de leertijd.

Er is begonnen met een analyse van de verlenging van de schooldag, uitgesplitst naar leeftijdsgroepen (leeftijd) in het VO en jaren. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen onderbouw (leerjaar 1, 2 en 3) en bovenbouw (leerjaar 4, 5 en 6). Tabel 5.7 toont aan dat de verlenging van de schooldag in beide jaren in meer dan de helft van de gevallen is aangevraagd voor de onderbouw. De bovenbouw is in beide jaren bijna niet genoemd in de aanvragen.

Tabel 5.7: Verlenging van de schooldag naar leeftijdsgroepen, uitgesplitst naar jaren ¹⁶

	VO			
	2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%
Voor alle leerlingen	14	35	10	31
Onderbouw	20	50	17	53
Bovenbouw	2	5	1	3
Niet aangegeven	6	15	4	13
Totaal	40	100	32	100

Tabel 5.8 toont de verschillende type leerlingen die zijn onderscheiden binnen het VO¹⁷. Er wordt getoond hoeveel leerlingen, per type, bij verlenging van de schooldag specifiek aandacht krijgen in de aanvragen. Het blijkt dat 71 procent van de aanvragen bedoeld is voor alle leerlingen. Voorts blijkt dat 12 procent van de aanvragen gericht is op onderpresterende leerlingen. Voor de bovenpresterende leerlingen is dat in 7 procent van de gevallen zo.

Tabel 5.8: Verlenging van de schooldag naar prestatieniveau

	VO	
	N	%
Voor alle leerlingen	48	71
Onderpresterende leerlingen in een klas	8	12
Bovenpresterende leerlingen in een klas	5	7
Niet aangegeven	7	10
Totaal	68	100

¹⁶ Overigens maken lang niet alle scholen eenzelfde onderscheid naar onder-, midden- en bovenbouw. Deze scholen konden we in dit overzicht dan ook niet meenemen, daardoor zijn totaal aantallen lager dan de onderzoekspopulatie.

¹⁷ Hier is geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende jaren, aangezien de aantallen te klein waren om daar een uitspraak over te doen. In tabel b5.8.1 in de bijlage wordt deze uitsplitsing wel getoond. Dan zien we vrijwel geen verschil tussen beide schooljaren.

In de analyse is tevens gekeken naar de vakken die worden aangeboden aan alle leerlingen gedurende de verlenging van de schooldag. De resultaten worden getoond in tabel b5.4 (zie bijlage 1). Hieruit blijkt dat bijna de helft van de subsidies die zich richten op het verlengen van de schooldag, gericht zijn op taal en rekenen. Ook sport en cultuur worden vaak genoemd in de subsidieaanvragen.

5.5 Naschools aanbod voortgezet onderwijs

Voorts is gekeken naar het naschoolse aanbod binnen het VO. Tabel 5.9 toont de percentages en het aantal subsidieaanvragen gericht op naschoolse activiteiten, waarbij onderscheid is gemaakt naar leeftijdsgroepen van leerlingen ¹⁸. Hier is echter geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende jaren, aangezien de aantallen te klein waren om daar een uitspraak over te doen.

Uit tabel 5.9 blijkt dat op een derde van de scholen het naschoolse aanbod bedoeld is voor alle leerlingen van de school. Vervolgens blijkt dat ook in het naschoolse aanbod er meer gedaan wordt voor de onderbouw dan de bovenbouw; 43 procent voor de onderbouw ten opzichte van 14 procent voor de bovenbouw.

Tabel 5.9: Naschools aanbod naar leeftijd

	VO	
	N	%
Voor alle leerlingen	9	32
Onderbouw	12	43
Bovenbouw	4	14
Niet aangegeven	3	11
Totaal	28	100

Tabel 5.10 ¹⁹ toont vervolgens het naschoolse aanbod, uitgesplitst naar een specifiek type leerling. Uit de analyse blijkt dat 62 procent van alle aanvragen zich richt op alle leerlingen. De onderpresterende leerlingen binnen het VO worden in 14 procent van de aanvragen genoemd; de bovenpresterende leerlingen in 10 procent van de gevallen.

Tabel 5.10: Naschools aanbod naar prestatieniveau

	VO	
	N	%
Voor alle leerlingen	18	62
Onderpresterende leerlingen in een klas	4	14
Bovenpresterende leerlingen in een klas	3	10
Niet aangegeven	4	14
Totaal	29	100

Tot slot is bij het VO gekeken op welke manier het naschoolse aanbod wordt ingevuld; welke vakken worden aangeboden staan in de bijlage (tabel b5.5). Hieruit blijkt dat bij de helft van de aanvragen is aangegeven dat taal en rekenen naschools, of vrijwillig ²⁰, wordt aangeboden. Voorts blijkt dat sport in 22 procent van de subsidieaanvragen wordt genoemd, gevolgd door cultuur (17 procent).

¹⁸ Ook hier is geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende jaren, aangezien de aantallen te klein waren om daar een uitspraak over te doen. In tabel b5.9.1 in de bijlage wordt deze uitsplitsing wel getoond. Dan zien we vrijwel geen verschil tussen beide schooljaren.

¹⁹ Ook hier is geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende jaren, aangezien de aantallen te klein waren om daar een uitspraak over te doen. In tabel b5.9.1 in de bijlage wordt deze uitsplitsing wel getoond. Dan zien we vrijwel geen verschil tussen beide schooljaren.

²⁰ Het komt voor dat er extra lessen taal of rekenen mogelijk worden gemaakt voor alle leerlingen van de school waar zij op vrijwillige basis voor in kunnen schrijven. Dit betekent niet dat dit hoe dan ook naschools gebeurt; het betekent dat leerlingen zich vrijwillig kunnen opgeven voor extra reken- en/of taallessen, soms naast of tijdens de reguliere lessen.

6 Conclusions

6.1 Inleiding

Binnen dit onderzoek zijn 255 subsidieaanvragen voor leertijduitbreiding op Rotterdamse scholen geanalyseerd, waarvan 194 uit het primair onderwijs (PO) en 61 uit het voortgezet onderwijs (VO). De helft hiervan is afkomstig uit schooljaar 2011-2012 en de andere helft uit schooljaar 2012-2013. De bekeken plannen vormen 75 procent van het totaal aantal ingediende en toegekende subsidieaanvragen.²¹

Centraal in dit onderzoek stond de vraag: hoe wordt er door scholen invulling gegeven aan de subsidie bestemd voor uitbreiding van de leertijd? Om een antwoord op deze vraag te kunnen geven hebben wij vijf onderzoeksvragen geformuleerd:

- 1) Wat zijn de beoogde doelen met de subsidie voor meer leertijd?
- 2) Welke vakken worden gegeven gedurende de extra leertijd?
- 3) In welke verdeling wordt hiertoe intern en/of extern personeel ingezet?
- 4) Om hoeveel uur gaat het gemiddeld per week?
- 5) Voor welke doelgroepen zijn de extra lessen bedoeld?

Deze onderzoeksvragen zijn in de hoofdstukken behandeld. We hebben de geanalyseerde aanvragen uitgesplitst naar onderwijssoort (PO en VO) en indien mogelijk naar schooljaar (2011-2012, 2012-2013).

6.2 Beoogde doelstellingen

Tussen de 35 en de 40 procent van de subsidieaanvragen afkomstig uit het PO en VO heeft tot doel de taal- en rekenresultaten te verbeteren. Eenzelfde percentage noemt verbetering van taal, rekenen én 'brede ontwikkeling' (zoals talentontwikkeling, sociale competenties etc.) als doelstelling.

De schooljaren vergelijkend zien we enkele veranderingen binnen het PO en VO.

Het PO richt zich in 2011-2012 in de doelstellingen veelal op taal, rekenen en ontwikkeling, en laat tevens zien dat vooral taal een belangrijke doelstelling is. In 2012-2013 zijn taal en/of rekenen gecombineerd met algemene ontwikkeling nog steeds belangrijke doelstellingen. De focus op taal is in 2012-2013 met 10 procent verminderd in vergelijking met 2011-2012. Dit is statistisch significant.

De helft van de plannen van VO scholen heeft in 2011-2012 betere taal en rekenresultaten tot doel. Iets meer dan een derde van de plannen richt zich in doelstellingen op een combinatie van taal, rekenen en brede ontwikkeling. In 2012-2013 komt het accent meer te liggen op de combinatie van taal en rekenen met brede ontwikkeling en minder op taal en rekenen alleen; hoewel dit niet statistisch significant is. Wel wordt in 2012-2013 iets vaker aangegeven dat het doel 'stimuleren van de ontwikkeling' is, in plaats van taal en/of rekenen.

Er zit dus een duidelijke focus in de doelstellingen van de subsidieaanvragen 'meer leertijd' op resultaatverbetering van taal, rekenen en een aanzienlijk deel richt zich daarbij ook op versterking van de brede ontwikkeling van het kind. Accentverschillen tussen de jaren laten zien dat de subsidieaanvragen uit 2011-2012 meer gericht zijn op het verbeteren van taal alleen ten opzichte van 2012 – 2013.

²¹ Aanvragen in het kader van 'Children's Zone' zijn in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten omdat de planvorming nog niet rond was ten tijde van deze analyse.

6.3 Inhoud

Extra vakken

We hebben in de aanvragen gekeken welke lessen de scholen in de leertijduitbreiding willen gaan geven. Hierbij hebben we zowel naar de extra lessen binnen de reguliere schooltijd (verlenging van de schooldag) als naar het naschoolse aanbod (meestal vrijwillig karakter) gekeken.

Om deze doelstellingen te realiseren biedt meer dan de helft van de PO scholen in 2011-2012 extra taal en rekenen aan, al dan niet aangevuld met vakken binnen het domein van sport, cultuur en sociale vaardigheden. Een deel, 14 procent richt zich daarnaast alleen op taal en 19 procent geeft aan in te zetten op extra vakken in andere domeinen, namelijk sport-, cultuur- en ontwikkelingsvakken.

2012-2013 zien we accentverschuivingen: er wordt veel meer ingezet op cultuur-, sport- en ontwikkelingsvakken (van 19 naar 40 procent). Dit percentage gaat af van de scholen die zeggen in te zetten op extra taal en rekenactiviteiten. Deze gegevens zijn statistisch significant.

In het VO zien we dat in 2011-2012 65 procent van de scholen zegt in te zetten op extra taal- en rekenlessen, aangevuld met vakken binnen het domein van sport en cultuur.

Een deel, 13 procent, richt zich daarnaast alleen op taal en 19 procent geeft aan in te zetten op extra vakken in andere domeinen, namelijk sport-, cultuur- en ontwikkelingsvakken.

In 2012-2013 zien we hier ook een accentverandering, maar wel een andere dan in het PO. Meer scholen houden zich bezig met het inzetten op extra taal en rekenen, en minder op sport-, cultuur- en ontwikkelingsvakken. Deze gegevens zijn statistisch significant.

Inzet leerkrachten

Om de beoogde leertijdverlenging te kunnen realiseren, moeten scholen meer personeel inzetten. Scholen kiezen ervoor intern of extern personeel in te zetten. In principe zijn er drie varianten te onderscheiden: scholen zetten hun eigen personeel meer in, scholen huren externe vakkrachten in of combineren het.

In 2011-2012 is in meer dan de helft van de aanvragen binnen het PO aangegeven dat gekozen wordt voor een combinatie intern en extern personeel. Dat betekent vaak dat eigen leerkrachten meer les gaan geven (waaronder taal en rekenen) en er wordt extern personeel ingeschakeld voor overige activiteiten. In een kwart van de PO aanvragen wordt alleen ingezet op intern personeel en in 20 procent op alleen extern personeel.

Ook voor het schooljaar 2012-2013 geldt dat voor meer dan de helft van de aanvragen de combinatie intern en extern personeel wordt aangegeven. Ten opzichte van het jaar daarvoor worden er iets meer eigen leerkrachten aangesteld in plaats van extern personeel. Deze gegevens zijn niet statistisch significant.

In het VO zijn de aantallen te klein om conclusies aan te verbinden. Het lijkt er op dat daar ook steeds meer gebruik wordt gemaakt van eigen personeel. Het lijkt er dus op dat de meeste scholen ervoor kiezen om de beoogde verbetering van taal- en rekenresultaten te behalen door lessen van eigen personeel. Externe vakkrachten worden vooral ingehuurd voor het geven van creatieve en culturele vakken en sportactiviteiten.

6.4 Uren en doelgroepen

Bij de vierde onderzoeksvraag stelden we vast om hoeveel uur het gemiddeld per week extra gaat. Dit hebben we uitgesplitst naar schooljaar, naar onderwijstype, naar doelgroep en naar vorm (een verlenging van de schooldag of een naschools programma). Daarbij zijn we ook nagegaan hoeveel uur hiervan bedoeld is voor taal- en rekenlessen.

Aantal uur

Binnen het PO geldt voor alle groepen (1 t/m 8) dat er gemiddeld bijna 4 uur verlenging van de schooldag op één, enkele of alle dagen van de week wordt gegeven. Hiervan wordt ongeveer driekwart van de tijd (2,6 uur) besteed aan extra taal- en rekenlessen, een kwart van de tijd blijft dus 'over' voor overige extra vakken en activiteiten. Dit geldt voor beide schooljaren. Voor het naschoolse aanbod geldt voor elke groep een tijdsuitbreiding van gemiddeld 3,5 uur in 2011-2012, maar voor 2012-2013 wordt er gemiddeld meer dan één uur extra besteed aan het naschoolse aanbod.

In het VO wordt vaker extra tijd besteed aan de onderbouw, gemiddeld zo'n 3 uur extra, daarna volgt de bovenbouw (2,78 uur)²². Bijna 90 procent van de uren zijn bestemd voor taal- en rekenlessen, de rest van de tijd blijft 'over' voor overige extra vakken en activiteiten. Dit geldt voor beide jaren.

Voor het naschoolse aanbod geldt dat de getallen te klein zijn om uitspraken over te doen.

Verlenging van de schooldag en naschools aanbod

In beide schooljaren wordt de leertijdverlenging door 40 procent van de PO scholen ingezet als verlenging van de schooldag op één, enkele of alle dagen van de week. In 2011-2012 biedt een kwart van de PO scholen naast de verlengde schooldag ook een naschools activiteitenprogramma aan. In 2012-2013 wordt dit aantal kleiner: dan biedt slechts 12 % van de PO scholen een aanvullend naschools programma. In beide schooljaren zet een vijfde van de scholen de subsidie voor leertijduitbreiding alleen in voor een naschools programma. Deze scholen verlengen de reguliere schooldag niet.

Binnen het VO zien we geen verandering over de twee schooljaren. Meer dan de helft van de scholen zet de subsidie in voor verlenging van de schooldag op één, enkele of alle dagen van de week. Ongeveer een derde van de VO scholen biedt naast de verlengde schooldag een naschools programma. In tegenstelling tot in het PO zijn er binnen het VO geen scholen die alleen een naschools aanbod aanbieden.

Doelgroep: verlenging van de schooldag

In de PO aanvragen zien we dat driekwart van de scholen in 2011-2012 de verlenging van de schooldag richt op alle leerlingen van de school. De overige scholen leggen het accent meer op de onder- en middenbouw in plaats van op de bovenbouw.

In 2012-2013 zien we een lichte verschuiving, meer scholen richten zich op specifiek op de onder-, midden of bovenbouw maar meer evenredig verdeeld dan in 2011-2012

Sommige scholen kiezen ervoor om de leertijduitbreiding in te zetten voor een bepaalde doelgroep van leerlingen, bijvoorbeeld onder- of bovenpresterende leerlingen. Het merendeel (driekwart) van de basisscholen biedt de schooldagverlenging aan al haar leerlingen aan. Daarnaast richt 15 procent van de PO scholen zich op de onderpresterende leerlingen.

In het VO is een ander beeld te zien: een derde van de scholen beoogt een verlenging van de schooldag voor alle leerlingen van de school. De helft van de VO scholen doet dit voor de onderbouw, namelijk leerjaar 1 t/m 3. Dit geldt voor beide onderzochte jaren.

Bijna driekwart van de VO scholen maakt in de inzet van de verlengde schooldag geen onderscheid tussen type leerlingen en biedt de extra lessen aan alle leerlingen aan. Overige VO scholen richten zich met de leertijdverlenging vooral op de onderpresterende leerlingen.

²² De middenbouw geldt alleen voor havo en vwo en heeft te kleine aantallen om mee te nemen in de analyse. Zoals de gegevens laten zien wordt hier waarschijnlijk het minste aantal extra uren in wordt geïnvesteerd.

Doelgroep: naschools aanbod

In het PO is het naschoolse aanbod in 2011–2012 in 60 procent van de gevallen voor alle leerlingen. Onder de resterende scholen wordt het naschools aanbod besteed aan onder-, midden- en bovenbouw, de verdeling tussen deze drie categorieën is nagenoeg gelijk. In 2012–2013 verkleint het onderscheid naar afzonderlijke groepen. Percentueel gezien richt dan meer dan 80 procent zich op alle leerlingen.

Gekeken naar doelgroep (onder- of bovenpresterende leerlingen), richt 86 procent van de scholen zich op alle leerlingen. Voor het VO was het aantal scholen dat een naschools programma aanbiedt te klein om een splitsing te maken naar jaren. De jaren samengenomen zien we dat het grootste deel van de scholen (bijna de helft) het naschoolse aanbod richt op de onderbouw en dat weer een derde van de scholen een zich richt op alle leerlingen.

Gekeken naar doelgroep, richt 62 procent van de scholen zich op alle leerlingen. Overige scholen bieden een naschools programma aan onder- of bovenpresterende leerlingen.

6.5 Slotconclusies

Allereerst willen we opmerken dat de in dit onderzoek uitgevoerde plananalyse zich gericht heeft op het door de subsidie mogelijk gemaakte extra aanbod aan uren dat scholen tijdens de schooldag of naschools aanbieden, en niet op het totale lesaanbod. We vinden in de plannen die scholen ingediend hebben veel aanwijzingen dat scholen zich, naast een absolute uitbreiding van uren, meer en meer richten op een efficiënter gebruik van reguliere lestijd met als doel een toename van de effectieve leertijd voor taal- en rekenonderwijs. Ook verplaatsing van creatieve of ontwikkelingsvakken naar een naschools deel komt veel voor, waardoor er extra tijd ontstaat voor taal- en rekenonderwijs door de leerkracht. Maatregelen op het gebied van werkwijzen, methodes en professionalisering van personeel maken net als leertijduitbreiding deel uit van een plan om de taal- en rekenprestaties te verbeteren. Nader inzicht in deze totale (tijds) investering en winst t.b.v. taal en rekenonderwijs maakt echter geen deel uit van dit onderzoek.

Tenslotte een samenvatting van enkele opvallende conclusies.

De focus ligt in beide schooljaren bij zowel het PO als het VO op het verbeteren van taal- en rekenresultaten, zowel in doelstellingen als in activiteiten en lessen.

In het PO zien we een sterke focus op taal in 2011-2012. In 2012-2013 neemt deze focus op taal af en zijn er meer scholen die taal én rekendoelstellingen willen bereiken met de subsidie (38 procent). Naast deze groep is er ook een grote groep PO scholen (36 procent) die daarnaast een derde doel nastreeft, nl. het stimuleren van de brede ontwikkeling. In de activiteiten of lessen die deze scholen in de leertijduitbreiding geven, zien we wel een verschuiving over de twee jaren. De meeste scholen (80 procent) bieden in 2011-2012 in de verlengde lesdag of in het naschoolse programma taal en rekenactiviteiten aan of een combinatie daarvan met overige activiteiten (zoals sportieve, creatieve, culturele of brede ontwikkelingsactiviteiten). In 2012-2013 voert taal en rekenen of een combinatie daarvan met overige activiteiten nog steeds de boventoon (bij elkaar 60 procent) maar zeggen meer scholen de subsidie in te willen zetten juist niet specifiek voor taal of rekenactiviteiten maar alléén voor overige activiteiten. De doelstellingen die scholen hiermee beogen blijven gelijk over de twee jaren. Het lijkt erop dat scholen in 2012-2013 iets andere middelen inzetten om dezelfde doelen te bereiken.

In het VO streeft in 2012-2013 bijna de helft (bijna 10 procent meer dan in 2011-2012) van de scholen deze drieland aan doelstellingen na: taal, rekenen én brede ontwikkeling. Een ander groot deel van de VO scholen (37 procent) heeft alleen taal en rekendoelstellingen voor ogen. De activiteiten die VO scholen inzetten in de extra uren laten een accentverschuiving zien, maar een andere dan in het PO: in 2012-2013 zetten meer scholen de subsidie in voor extra taal- en/of rekenlessen of -activiteiten in vergelijking met 2011-2012; hierdoor wordt er minder ingezet op sportieve-, culturele en brede ontwikkelingsactiviteiten. Net als in het PO blijven de doelstellingen die de VO scholen hiermee voor ogen hebben ongeveer hetzelfde; het lijkt erop dat de VO scholen deels andere middelen inzetten om dezelfde doelen te bereiken.

Wat betreft de urenverdeling, geldt in het PO dat gemiddeld voor alle groepen 4 uur leertijdverlenging wordt ingezet in de vorm van een verlengde schooldag op enkele of alle dagen van de week. Hiervan wordt ongeveer driekwart besteed aan extra taal- en rekenlessen. In 2012–2013 worden er meer uren leertijduitbreiding vormgegeven d.m.v. een naschools activiteiten aanbod in vergelijking met het jaar daarvoor, zonder dat dit ten koste gaat van het aantal uur leertijdverlenging voor taal en rekenen in de verlengde schooldag. Het aantal uur leertijdverlenging voor overige activiteiten neemt wel af in 2012-2013. Het lijkt er dus op dat in het PO in 2012-2013 'overige' sportieve-, culturele en brede ontwikkelingsactiviteiten vaker in het naschoolse vrijwillige deel worden geplaatst en minder vaak verplicht gedurende de lesdag worden aangeboden. De leertijduitbreiding in de verlengde lesdag is in 2011-2012 in de meeste gevallen bedoeld voor alle leerlingen van een school. In 2012-2013 is het vaker bedoeld voor bepaalde groepen of klassen en lijkt er dus iets meer differentiatie te zijn. De leertijduitbreiding via het naschoolse aanbod laat juist een omgekeerde beweging zien: vaker bedoeld voor specifieke groepen leerlingen in 2011-2012, en een omslag naar een algemeen naschools aanbod voor alle leerlingen in 2012-2013.

Binnen het VO is het duidelijk dat de verlenging van de leertijd in de meeste gevallen bedoeld is voor leerlingen uit de onderbouw. Negentig procent van die tijd is bedoeld voor extra taal- en rekenonderwijs. Deze uren worden binnen de onderbouw niet gedifferentieerd ingezet voor bepaalde groepen leerlingen zoals onder- of bovenpresterende leerlingen. Het naschoolse of vrijwillige aanbod in het VO is eveneens in de meeste gevallen bedoeld voor leerlingen uit de onderbouw, zonder dat binnen de onderbouwgroepen het aanbod specifiek gericht is op onder- of bovenpresterende leerlingen. Dit laat weinig verandering over de jaren zien.

Bijlage I - Aanvullende tabellen

Tabel b3.1: Beoogde resultaten/doelen van de subsidie

	PO		VO	
	N	%	N	%
Betere taalresultaten	169	87	56	92
Betere rekenresultaten	145	75	51	84
Talentontwikkeling	51	26	14	23
'Brede' Ontwikkeling	53	27	10	16
Anders	25	13	12	20
Totaal	443	-	143	-
<i>Absoluut aantal aanvragen</i>	<i>194</i>	<i>100</i>	<i>61</i>	<i>100</i>

Tabel b4.1: Subsidieaanvragen naar activiteiten

	PO				VO			
	2011-2012		2012-2013		2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Extra taallessen	78	85	57	59	27	87	27	90
Extra rekenlessen	64	70	49	51	22	71	25	83
Lekker Fit!	43	47	37	39	11	35	1	3
Overig sport (act. Gericht op gezondheid en sport, geen onderdeel Lekker Fit)	30	33	11	11	9	29	10	33
Ieder Kind Een Instrument (IKEI)	9	10	54	56	-	-	-	-
Overig cultuur (muziek, creatief, cultureel, geen onderdeel IKEI)	44	48	55	57	14	45	13	43
Sociale competenties	9	10	22	23	5	16	11	37
Natuur & Milieu educatie	7	8	16	17	-	-	-	-
ICT & Techniek	17	18	31	32	2	6	1	3
Remedial Teaching	1	1	1	1	3	10	-	-
Huiswerkbegeleiding	10	11	10	10	9	29	3	10
Studievaardigheden	3	3	5	5	2	6	1	3
Overig	26	28	25	26	4	13	7	23
Totaal	341	-	373	-	108	-	99	-
<i>Absoluut aantal aanvragen</i>	<i>92</i>	<i>100</i>	<i>96</i>	<i>100</i>	<i>31</i>	<i>100</i>	<i>30</i>	<i>100</i>

Tabel b5.1: Hoe wordt de tijd inhoudelijk door de school ingevuld

	PO		VO	
	N	%	N	%
Wordt niet in het plan aangegeven	28	14	14	23
Wordt wel in het plan aangegeven	111	57	30	49
<i>Niet aanwezig</i>	<i>55</i>	<i>29</i>	<i>17</i>	<i>28</i>
Totaal	194	100	61	100

Tabel b5.2: Verlenging van de schooldag PO naar prestatiegebied, voor alle leerlingen

	PO	
	N	%
Taal en Rekenen	75	77
Sport	66	68
Cultuur	58	60
Overig	53	55
<i>Aantal keer aangegeven dat er sprake is van verplichte verlenging van de schooldag voor alle leerlingen</i>	97	100

Tabel b5.3: Naschoolse verlenging van de schooldag PO naar prestatiegebied, voor alle leerlingen

	PO	
	N	%
Taal en Rekenen	40	68
Sport	47	80
Cultuur	45	76
Overig	41	69
<i>Absoluut aantal aanvragen</i>	59	100

Tabel b5.4: Verlenging van de schooldag VO naar prestatiegebied, voor alle leerlingen (verplicht)

	VO	
	N	%
Taal en Rekenen	23	48
Sport	13	27
Cultuur	12	25
Overig	12	25
<i>Totaal voor alle leerlingen, verplicht</i>	48	100

Tabel b5.5: Verlenging van de schooldag vrijwillig, PO naar prestatiegebied, voor alle leerlingen

	VO	
	N	%
Taal en Rekenen	9	50
Sport	4	22
Cultuur	3	17
Overig	7	39
<i>Totaal voor alle leerlingen, verplicht</i>	18	100

Tabel B5.4.1: Verlenging van de schooldag naar prestatieniveau

	PO			
	2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%
Voor alle leerlingen	55	74	58	74
Onderpresterende leerlingen in een klas	10	14	13	17
Bovenpresterende leerlingen in een klas	8	11	5	6
Niet aanwezig	1	1	2	3
Totaal	74	100	78	100

Tabel B5.6.1: Naschools aanbod naar prestatieniveau

	PO			
	2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%
Voor alle leerlingen	28	85	43	86
Onderpresterende leerlingen in een klas	3	9	4	8
Bovenpresterende leerlingen in een klas	2	6	2	4
Niet aanwezig	0	0	1	2
Totaal	33	100	50	100

Tabel B5.8.1: Verlenging van de schooldag naar prestatieniveau

	VO			
	2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%
Voor alle leerlingen	24	72	24	69
Onderpresterende leerlingen in een klas	4	12	4	11
Bovenpresterende leerlingen in een klas	2	7	3	9
Niet aanwezig	3	9	4	11
Totaal	33	100	35	100

Tabel B5.9.1: Naschools aanbod naar leeftijd

	VO			
	2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%
Voor alle leerlingen	4	31	5	33
Onderbouw	6	46	6	41
Bovenbouw	2	15	2	13
Niet aanwezig	1	5	2	13
Totaal	13	100	15	100

Tabel B5.10.1: Naschools aanbod naar prestatieniveau

	VO			
	2011-2012		2012-2013	
	N	%	N	%
Voor alle leerlingen	9	64	9	60
Onderpresterende leerlingen in een klas	1	8	3	20
Bovenpresterende leerlingen in een klas	2	14	1	7
Niet aanwezig	2	14	2	13
Totaal	14	100	15	100

BIJLAGE II CODEERSHEMA SUBSIDIEAANVRAAG MEER LEERTIJD

BRIN NR.

--	--	--	--	--	--

Naam van de school

Adres School

Onderwijssoort

- Primair onderwijs (po)
- Voortgezet onderwijs (vo)
- Speciaal basisonderwijs (sbo)
- Speciaal (voortgezet) onderwijs (so)

Type Subsidie	2011–2012	2012–2013
Nulgroepen	Ja / Nee	Ja / Nee
Leertijduitbreiding	Ja / Nee	Ja / Nee
Vakantieschool	Ja / Nee	Ja / Nee
Schakelklas	Ja / Nee	Ja / Nee

Faciliteiten	2011–2012	2012–2013
Conciërge	Ja / Nee	Ja / Nee
Medewerker ouderbetrokkenheid	Ja / Nee	Ja / Nee

Schoolontwikkeling	2011–2012	2012–2013
Denken voelen doen	Ja / Nee	Ja / Nee
Iso-arrangement	Ja / Nee	Ja / Nee
topklassenarrangement	Ja / Nee	Ja / Nee

Zorg	2011–2012	2012–2013
School maatschappelijk werk	Ja / Nee	Ja / Nee

LEERTIJDUITBREIDING**Het resultaat richt zich op:***(meerdere mogelijkheden)*

- betere Taalresultaten
- betere Rekenresultaten
- Talentontwikkeling
- 'brede' Ontwikkeling
- anders, namelijk:

Wat doen ze met de subsidie qua personeel?

- interne vakkrachten gaan meer les geven
- interne vakkrachten gaan extra taal en rekenles geven
- interne vakkrachten worden voor overige activiteiten ingezet
- de school schakelt externe vakkrachten in voor sportactiviteiten
- de school schakelt externe vakkrachten in voor creatieve en culturele vakken
- de school schakelt externe vakkrachten in voor ict en techniek
- de school schakelt externe vakkrachten in voor taal en/of rekenles.
- de school schakelt externe vakkrachten in voor overige activiteiten
- van de subsidie wordt een (externe) coördinator aangesteld
- niets
- staat niet aangegeven

Wat doen ze met de subsidie qua inhoud?

- extra Taallessen
 - extra Rekenlessen
 - Lekker Fit!
 - overig Sport (act. gericht op gezondheid en sport, geen onderdeel Lekker Fit)
 - IKEI (Ieder Kind een Instrument)
 - overig Cultuur (muziek, creatief, cultureel, geen onderdeel IKEI)
 - Sociale Competenties
 - Natuur & Milieu educatie
 - ICT & Techniek
 - Remedial teaching
 - huiswerkbegeleiding
 - studievaardigheden
 - overig, namelijk:
-

Hoe worden de uren in het rooster ingedeeld?

- verlenging van de schooldag
- verspreid over enkele dagen, te weten:

_____dagen

- uren vallen naschools en zijn vrijwillig
 - anders, namelijk:
-

Hoeveel uur wordt er extra aangeboden per week?

In onderstaand schema kan worden aangegeven hoe deze uren worden verdeeld naar uren binnen schooltijd of buiten schooltijd en vervolgens naar welke leerlingen hiervoor in aanmerking komen.

In de laatste rij wordt specifiek gevraagd hoeveel van de ingevulde uren bij de verlenging van de schooldag bedoeld zijn om extra taal en/of rekenen te geven. Ook weer naar week.

Omrekenen? Per jaar = delen door 40. Per uur = vermenigvuldigd met 5.

PO	Kleuters (groep 1, 2)	Onderbouw (groep 3, 4)	Middenbouw (groep 5, 6)	Bovenbouw (groep 7, 8)
Verlenging van de schooldag	Uur	Uur	Uur	Uur
Naschools <i>Vrijwillig</i>	Uur	Uur	Uur	Uur
Afwijkende uurverdelingen kunnen hier aangegeven worden				
Hoeveel uur van <u>verlenging van de schooldag</u> is bestemd voor extra taal/ rekenonderwijs	Uur	Uur	Uur	Uur

VMBO	Onderbouw (leerjaar 1, 2)	Bovenbouw (groep 3, 4)	Alle groepen
Verlenging van de schooldag	Uur	Uur	Uur
Naschools <i>Vrijwillig</i>	Uur	Uur	Uur
Afwijkende uurverdelingen kunnen hier aangegeven worden			
Hoeveel uur van <u>verlenging van de schooldag</u> is bestemd voor extra taal/ rekenonderwijs	Uur	Uur	Uur

HAVO/ VWO	Onderbouw (leerjaar 1, 2)	Middenbouw (groep 3, 4)	Bovenbouw (groep 5 / 6)
Verlenging van de schooldag	Uur	Uur	Uur
Naschools Vrijwillig	Uur	Uur	Uur
Afwijkende uurverdelingen kunnen hier aangegeven worden			
Hoeveel uur van <u>verlenging van de schooldag</u> is bestemd voor extra taal/rekenonderwijs	Uur	Uur	Uur

Hoe wordt de extra tijd door de school inhoudelijk ingevuld?

- wordt niet in het plan aangegeven

Indien de school vrijwillige activiteiten aanbiedt: wat doen ze dan? Voor hoeveel weken? En hoeveel uur per week?

- overig Sport _____ Weken _____ Uur _____
- overig Cultuur _____ Weken _____ Uur _____
- overig sociale competentie _____ Weken _____ Uur _____
- overig natuur en milieu _____ Weken _____ Uur _____
- hulples of bijles _____ Weken _____ Uur _____
- huiswerkbegeleiding _____ Weken _____ Uur _____
- overig, namelijk: _____ Weken _____ Uur _____

Indien een school niet-cognitieve vakken aanbiedt: zit er dan een connectie tussen deze vakken en taal/rekenlessen?

- ja, de niet-cognitieve vakken worden 'verbonden' aan de taal/rekenlessen
- ja, taal- en rekendoelen worden aan de niet-cognitieve vakken gekoppeld
- deze vakken of een deel van deze vakken of activiteiten worden gezien als voorwaarde voor of als indirect bijdragend aan betere onderwijsprestaties
- nee, dat zijn gescheiden vakken
- niet van toepassing

Is de extra lestijd onderdeel van een integraal plan om de resultaten te verbeteren?

- Nee
- Ja, van nieuwe methodes of werkwijzen invoeren
- Ja, van handelingsplannen invoeren
- Ja, van bijscholing van leerkrachten en andere teamleden
- overig, namelijk:

PO Voor welke doelgroepen is het bedoeld?

- voor alle leerlingen van de school
- Kleuters (groep 1 en 2)
- Onderbouw (groep 3 en 4)
- Middenbouw (groep 5 en 6)
- Bovenbouw (groep 7 en 8)
- Het staat er niet bij

PO Voor welk type leerling binnen deze doelgroepen is het bedoeld?

- Alle leerlingen
- Onderpresterende leerlingen in een klas
- Bovenpresterende leerlingen in een klas
- Overig, namelijk:

VO Voor welke doelgroepen is het bedoeld?

- voor alle leerlingen
- Onderbouw
- Bovenbouw
- Deel onderbouw, namelijk leerjaar 1
- Deel onderbouw, namelijk leerjaar 2
- Deel bovenbouw, namelijk leerjaar 3
- Deel bovenbouw, namelijk leerjaar 4
- Deel bovenbouw, namelijk leerjaar 5 en 6
- Het staat er niet bij
- overig, namelijk:

VO Voor welk type leerling binnen deze doelgroepen is het bedoeld?

- Alle leerlingen
- Onderpresterende leerlingen in een klas
- Bovenpresterende leerlingen in een klas
- Overig, namelijk:

Hoe duidelijk staat het resultaat (beoogde effect) wat zij willen bereiken in de aanvraag?

	1	2	3	4	5	
Erg onduidelijk	☐	☐	☐	☐	☐	erg duidelijk

Overige opvallende zaken/ opmerkingen

